

«ТУРИСТИЧНИЙ БРЕНД ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД»

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Гайворонська міська рада
Український державний центр національно-патріотичного виховання,
краєзнавства та туризму учнівської молоді (м. Київ)
Департамент культури та туризму
Кіровоградської обласної державної адміністрації (м. Кропивницький)
Відділ культури, туризму та культурної спадщини
Гайворонської міської ради Кіровоградської області (м. Гайворон)
Національний авіаційний університет,
кафедра міжнародного туризму та краєзнавства (м. Київ)
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
кафедра географії та методики її навчанням (м. Умань)
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського,
кафедра географії (м. Вінниця)
Федерація спортивного туризму України (м. Київ)
Асоціація збереження історії залізниць України (м. Київ)
Комунальний заклад «Гайворонський краєзнавчий музей»
Гайворонської міської ради Кіровоградської області (м. Гайворон)
Комунальна установа «Гайворонський центр професійного розвитку
педагогічних працівників» Гайворонської міської ради Кіровоградської області (м. Гайворон)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

II ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ТУРИСТИЧНИЙ БРЕНД
ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО
ІМІДЖУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД»,**
*яка проводиться в рамках Всеукраїнського туристичного
фестивалю залізничної ретро-техніки «ГАЙ ГУДЕ»*

26-28 травня 2023 року

Гайворон
2023

УДК – 338.48(477.65)(06)

T86

*Затверджено до друку науково-методичною радою
КУ «Гайворонський центр професійного розвитку педагогічних працівників»
Гайворонської міської ради
(Протокол № 2 від 12 травня 2023 р.)*

Редакційна колегія:

Пошенко Ю. В. – заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів (соціальна сфера); **Касьяненко В. О.** – директор КУ «Гайворонський центр професійного розвитку педагогічних працівників» Гайворонської міської ради (відповідальний редактор); **Браславська О. В.** – доктор педагогічних наук, професор, зав. кафедри географії та методики її навчання, УДПУ імені Павла Тичини; **Денисик Г. І.** – доктор географічних наук, професор кафедри географії ВДПУ ім. М. Коцюбинського; **Колотуха О. В.** – доктор географічних наук, професор, зав. кафедри туризму та авіаційних перевезень, ЛА НАУ (заступник відповідального редактора); **Ситник О. І.** – кандидат географічних наук, доцент, УДПУ імені Павла Тичини (відповідальний секретар); **Соболенко А. А.** – начальник відділу культури, туризму та культурної спадщини Гайворонської міської ради; **Хлевнюк О. Я.** – директор КЗ «Гайворонський краєзнавчий музей» Гайворонської міської ради; **Петричук О. І.** – науковий консультант Eurotec KONEČNÝ, Чехія (технічний секретар).

T86 *Туристичний бренд як чинник формування позитивного іміджу територіальних громад: яка проводиться в рамках Всеукраїнського туристичного фестивалю залізничної ретро-техніки «ГАЙ ГУДЕ» зб. матеріалів II Всеукр. наук.- практ. конф. (м. Гайворон, 26-28 трав. 2023 р.) / Гайворонська міська рада, Департамент культури та туризму Кіровоградської обласної державної адміністрації, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини [та ін.]; [редкол.: Пошенко Ю. В., Касьяненко В. О., Браславська О. В. [та ін.]. Умань: Візаві, 2023. – 267 с.*

До збірника матеріалів конференції ввійшли доповіді та тези, якими охоплено широкий спектр географічних досліджень туристського спрямування. Під час роботи конференції висвітлено такі питання: дослідження історичної спадщини Гайворонщини, видатні краєзнавці регіону; геотуризм як можливість пізнання унікальності регіону; теоретичні, методичні та організаційні основи спортивного туризму; сучасні аспекти розвитку зеленого туризму Гайворонщини; стан туристської інфраструктури Гайворонщини: проблеми і перспективи.

УДК – 338.48(477.65)(06)

©Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2023

ЗМІСТ

<i>Пошенко Ю. В., Ситник О.І.,</i> ТУРИСТИЧНИЙ ПРОДУКТ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД.....	7
<i>Баранюк О.М., Бабичєва В.,</i> ПРОБЛЕМИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ПРИ РОБОТІ ГІРНИЧОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	17
<i>Баранюк О.М., Кобилівська Д.О.,</i> ВИРОБНИЦТВО БЮГАЗУ ЯК ДЖЕРЕЛО ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СПРОМОЖНОСТІ ГРОМАДИ.....	21
<i>Барвінок Н.В.,</i> АДАПТАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ КРИЗИ СПРИЧИНЕНОЇ ГЛОБАЛЬНИМИ БЕЗПЕКОВИМИ ФАКТОРАМИ.....	24
<i>Бейдик О.О.,</i> ЛЮДМИЛА ПРОЦЕНКО – ВИДАТНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ КРАЄЗНАВЕЦЬ ТА ІСТОРИК-АРХІВІСТ	30
<i>Бейдик О.О., Арсененко І.А., Донець І.А., Комлев О.О.,</i> НАОЧНО-УЯВНЕ МОДЕЛЮВАННЯ В РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТСЬКІЙ ОСВІТІ.....	35
<i>Бейдик О.О., Спичя Р.О., Шишка М.М.,</i> КАРСТОВІ ВОДОЙМИ ПІВНІЧНОГО ПОДІЛЛЯ ЯК ЕКО- ТУРИСТСЬКІ ОБ'ЄКТИ.....	40
<i>Беркова О.П.</i> ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ ЕКОНОМІЧНІ ВИМІРИ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ.....	47
<i>Браславська О.В., Озерова Л.А., Комаренко К.В.,</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ.....	53
<i>Войтків П.С., Іванов Є.А.,</i> ВОДОГОСПОДАРСЬКЕ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В МЕЖАХ ВЕЛИКОМОСТІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОГО РАЙОНУ.....	56
<i>Врадій О.О.</i> ВПЛИВ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ АСПЕКТІВ РЕКРЕАЦІЙНО- ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ НА ФОРМУВАННЯ ГАРМОНІЙНОЇ ОСОБИСТОСТІ.....	61
<i>Горобець Л.А.,</i> ГОДОНІМИ МІСТА ГАЙВОРОН.....	68
<i>Гришко С.В., Прохорова Л.А., Непша О.В.,</i> ГЕОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ ЯК РІЗНОВИД НАУКОВОГО ТА ПІЗНАВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ.....	72
<i>Гродзіцька Т. М.</i> ТАНЦЮВАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО ГАЙВОРОНЩИНИ.....	76
<i>Гродзіцька Т. М.</i> ХРОНІКА ПОДІЙ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ В ІСТОРІЇ РОДИНИ МАЛЮТИ ОЛЕКСАНДРИ СЕРГІЇВНИ.....	82

<i>Грушкевич В.О.,</i> ОЛЕКСАНДР ІВАНОВИЧ КОМІРНИЙ – ВИДАТНИЙ КРАЄЗНАВЕЦЬ ТА ДОСЛІДНИК ГАЙВОРОНЩИНИ.....	86
<i>Давидюк В. М.,</i> ЗАРОДЖЕННЯ ЗАЛІЗНИЧНОГО СПОЛУЧЕННЯ В МІСТІ УМАНЬ.....	90
<i>Денисик Г.І., Клименко К.В.,</i> ЧИННИКИ ОСТЕПНІННЯ ЛАНДШАФТУ ЗАПЛАВИ ПІВДЕННОГО БУГУ.....	94
<i>Денисик Г.І., Канський В.С., Канська В.В., Денисик Б.Г.,</i> ТУРИСТИЧНО-ДИЗАЙНЕРСЬКЕ ОБЛАШТУВАННЯ ГАЙВОРОНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	97
<i>Дудник І.М.,</i> ОСОБЛИВОСТІ ЛОКАЛЬНИХ ТУРИСТИЧНИХ ДЕСТИНАЦІЙ (НА ПРИКЛАДІ М. ГАЙВОРОН).....	102
<i>Дутчак С.В.,</i> ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ТА ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ.....	107
<i>Капленко І. П., Беркова О. П.</i> ВПЛИВ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ НА РОЗВИТОК ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ ЗА ОСТАННІ 5 РОКІВ: АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА.....	117
<i>Касьяненко В.О.,</i> ОЛЕКСА ПОВСТЕНКО - УРОЖЕНЕЦЬ ГАЙВОРОНЩИНИ, ЯКИЙ ВРЯТУВАВ СОФІЮ КИЇВСЬКУ ВІД ЗНИЩЕННЯ РАДЯНСЬКИМИ ВІЙСЬКАМИ.....	122
<i>Кілінська К.Й., Смик О.С.,</i> ТУРИСТИЧНИЙ ІМІДЖ РІДНОГО КРАЮ (НА ПРИКЛАДІ САДГІРСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ)	127
<i>Кобилівська Д.О</i> ПРОБЛЕМИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ, ВИКЛИКИ ДЛЯ ГРОМАД....	132
<i>Колотуха О.В., Миргородська О.Л., Олексин М.П.,</i> ОРОГРАФІЧНІ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТСЬКІ РЕСУРСИ СЕРЕДНЬОГО ПРИДНІПРОВ'Я.....	136
<i>Кравцова І.В.,</i> ІДЕНТИФІКАЦІЯ ЕЛЕМЕНТІВ ГЕОСПАДЩИНИ У КУЛЬТУРНОМУ ЛАНДШАФТІ ГАЙВОРОНЩИНИ.....	141
<i>Криловець М.Г.,</i> ПІДГОТОВКА КЕРІВНИКІВ ТУРИСТИЧНО-КРАЄЗНАВЧИХ ГУРТКІВ.....	145
<i>Курнос І. Т.,</i> ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГЕОТУРИЗМУ НА ТЕРИТОРІЇ ГАЙВОРОНСЬКОЇ ОТГ.....	151
<i>Лаба Л.О.,</i> ЛІКАРСЬКІ РОСЛИНИ ГАЙВОРОНЩИНИ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ ПРИ ЛІКУВАННІ ШКІРНИХ ХВОРОБ.....	154
<i>Лавренюк Л. І.,</i> ЗАМОВЛЯННЯ ГАЙВОРОНЩИНИ ТА УМАНЬЩИНИ.....	158

<i>Лебедєва О. О., Беркова О.П.,</i> СТВОРЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО МАРКЕТИНГОВОГО ПЛАНУ ДЛЯ ТУРИСТИЧНОГО БРЕНДУ ВОЛОДИМИР-ВОЛИНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	163
<i>Максютов А. О.,</i> РЕГІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	167
<i>Мельник І. Г.,</i> РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНА ОСВІТА В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ГЕОГРАФІЇ.....	171
<i>Мельник О. В., Стельмах В. Ю., Ковальчук С. І., Качаровський Р. Є.,</i> МОЖЛИВОСТІ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ БАСЕЙНУ РІЧКИ КРАСОХА.....	176
<i>Назаренко Т. Г.,</i> ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧНИХ ЗНАНЬ ЗАСОБАМИ ШКІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ.....	180
<i>Немировська Т.Г.,</i> ТУРИЗМ ЯК СУЧАСНИЙ СПОСІБ ПІЗНАННЯ ТЕРИТОРІЇ.....	184
<i>Нетробчук І. М.,</i> ПРИРОДНО-РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ ВОЛИНСЬКОГО ПОЛІССЯ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОТУРИЗМУ.....	189
<i>Поліщук В. П.,</i> МІСЦЕ ТА РОЛЬ ГАЙВОРОНСЬКОГО ТЕПЛОВОЗРЕМОНТНОГО ЗАВОДУ В ЕКОНОМІЦІ КРАЮ.....	194
<i>Полухіна О.Л.,</i> НАРИС ПРО ІСТОРІЮ ТА ГЕОГРАФІЮ МІСТА ЗАЛІЗНИЧНИКІВ.....	198
<i>Пугач С. О.,</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ТРАНСПОРТНИХ МЕРЕЖ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ ЛУЦЬКОГО РАЙОНУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	202
<i>Семко Н.Г.,</i> ІСТОРИЧНИМИ СТЕЖКАМИ СЕЛА ВІЛЬХОВЕ ГОЛОВАНІВСЬКОГО РАЙОНУ – ПЕРЛИНИ СКІФСЬКОГО СТЕПУ.....	206
<i>Ситник О.І., Петричук О.І.,</i> ВУЗЬКОКОЛІЙНІ ЗАЛІЗНИЦІ ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ В ЖИТТІ КРАЇНИ.....	211
<i>Степаненко М. В., Бекова О.П.,</i> РОЗВИТОК СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ТУРИСТИЧНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ.....	218
<i>Степаненко І.В.,</i> ОЦІНКА СУЧАСНОГО РІВНЯ ЗАБРУДНЕННЯ АВТОТРАНСПОРТОМ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ РІЗНИХ РАЙОНІВ МІСТА ГАЙВОРОН....	222
<i>Сухий П.О., Сендзік Ю.І.,</i> ЗЕМЛІ ОСОБЛИВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ЯК СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ ТУРИСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРИРОДНО-ГОСПОДАРСЬКИХ РАЙОНІВ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕДКАРПАТТЯ.....	226

<i>Тверда Р.П.,</i> АНАЛІЗ РЕКЛАМИ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ ЖИТОМИРЩИНИ.....	229
<i>Хлевнюк О. Я., Працьовитий М. М.,</i> ПОЛІТИЧНІ РЕПРЕСІЇ 30-Х РОКІВ ХХ СТ. В ГАЙВОРОНІ	234
<i>Шуйський Ю.Д.,</i> ПРОВІДНІ НАПРЯМКИ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КАФЕДРИ ФІЗИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ, ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ГІС-ТЕХНОЛОГІЙ ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА.....	242
<i>Шуйський Ю.Д., Вихованець Г.В., Гижко Л.В.,</i> НАВЧАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ ПРИРОДНИХ СИСТЕМ СВІТОВОГО ОКЕАНУ В ГЕОГРАФІЇ.....	247
<i>Яценко В. С.,</i> РЕАЛІЗАЦІЯ ІНТЕГРОВАНОГО ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ ТА ЕКОНОМІКИ НА ПРИКЛАДІ ВИКЛИКІВ ДЛЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ГАЙВОРОНЩИНИ З ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ.....	252
<i>Iryna Kozynska,</i> FEATURES OF CARNIVAL TRADITIONS IN THE KINGDOM OF BELGIUM.....	256
<i>Sytnyk Ivan,</i> MOST POPULAR TOURIST DESTINATIONS IN CAIRNS.....	261

Бейдик О.О.

*д. геогр. наук, професор
кафедри географії та туризму,
Мелітопольський державний
педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
e-mail: aabeydik@gmail.com*

ЛЮДМИЛА ПРОЦЕНКО – ВИДАТНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ КРАЄЗНАВЕЦЬ ТА ІСТОРИК-АРХІВІСТ

Предмет-об'єктною сутністю і метою статті є фрагментарна, контурна оцінка внеску видатного історика-архівіста та краєзнавця Л.А. Проценко в історичне краєзнавство України, ретроспектива її життя та діяльності, актуалізація морально-етичної, історико-культурної та рекреаційно-географічної проблематики в аспекті некрополів, некроландшафтів, історичних цвинтарів, які є невід'ємними складовими національної ресурсно-рекреаційної «тканини». Загалом проблематиці некрополів та історичних цвинтарів України і Києва присвячений значний масив джерел, у тому числі монографій, енциклопедичних довідників, путівників, картосхем, періодичних видань [1–7]. При написанні статті були використані літературні джерела, матеріали особистого архіву автора, Інтернет-ресурси, картографічні та картосхематичні твори.

З Людмилою Андріївною Проценко (1927–2000), видатним українським істориком, краєзнавцем, організатором національної архівної справи мені пощастило не раз зустрічатись в Києві – і під час конференцій та зібрань, і в неформальному оточенні – в неї вдома. Пригадую, як під час однієї високої наради у Києві, в тодішньому Жовтневому палаці, коли обговорювалось питання перепоховання Михайла Драгоманова і перенесення його праху із Софії (Болгарія) до Києва, Людмила Андріївна підвелась зі свого місця і прямо із зали вигукнула в бік президії: «Не чіпайте могилу Драгоманова! Не треба турбувати його прах!». Нагадаємо, що видатний український публіцист, історик

та філософ Михайло Петрович Драгоманов (1841–1895) помер і похований на католицькій частині центрального цвинтаря столиці Болгарії.

Ще один епізод, пов'язаний з Л.А. Проценко, стосується моєї зустрічі з нею в її помешканні на початку 1990-х, коли я із своєю студенткою, дипломна робота якої була присвячена некрополям Києва, завітав до Людмили Андріївни на консультацію. Ми сиділи у квартирі Людмили Андріївни десь на Солом'янці і обговорювали різні аспекти цієї цікавої, але малодослідженої теми. Запам'ятався балкон її оселі, завалений пакетами і стосами архівних і польових матеріалів, присвячених некрополям Києва, опису видатних поховань. Одразу було зрозуміло, що не вистачить і ще одного життя, щоб опанувати та систематизувати ці матеріали.

Про що свідчать ці епізоди? В першу чергу, про те, що Л.А. Проценко була науковцем-пошукачем, організатором національної історико-архівної справи від Бога, вона виношувала свої наукові ідеї та здобувала емпіричний матеріал безпосередньо в польових, експедиційних умовах, віддаючи належне і такому чиннику, як камеральні та архівні дослідження. Вже майже 25 років, як Людмили Андріївни нема серед нас, а через кілька років настане 100-річний ювілей з дня її народження (рис. 1, рис. 2).

Рис. 1. Л.А. Проценко – видатний український історик і краєзнавець

Рис. 2. Надгробок Л.А. Проценко на Лук'янівському цвинтарі у Києві

Нащадок родів Богдана Хмельницького та Павла Тетері, як пишуть офіційні довідники, вона з'явилася на світ у родині музикантів – професора Київської консерваторії, видатного українського флейтиста, педагога, заслуженого артиста України Павла Федоровича Проценка (1902–1984) та оперної співачки Клавдії Кузьмівни Демидової (Демиденко) (1898–1970) у Києві 19 квітня 1927 р. Обдарована співочим талантом, самовідданий та невтомний збирач історичних матеріалів, автор монографій та довідників, присвячених Київському некрополю, Людмила Андріївна, отримавши історико-архівну освіту на історичному факультеті Київського університету, стала засновником і першим директором Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтв України. Саме тоді за дорученням Товариства охорони пам'яток, членом якого вона була, Людмила Андріївна розпочинає вивчення українських некрополів. З часом ця тема стає провідною в її дослідницькій праці. Результатами копітких студій вченої є 85 наукових робіт, зокрема, відома книга «Київський некрополь», картотека на 40 тисяч персоналій, три документальних фільми, знятих за сценаріями Л.А. Проценко, та багато іншого доробку. Вона – ініціатор створення меморіалу на Лук'янівському кладовищі,

отож саме завдяки її ентузіазму та невтомній праці імена тисяч людей ніколи не зникнуть з пам'яті нащадків [2, 6].

Одним із найбільш вагомих, знакових внесків Людмили Андріївни в краєзнавчий літопис Києва є її монографія «Київський некрополь» [7] та інформаційно-потужна картосхема «Пам'ятки Києва, знищені у ХХ столітті» [4] (рис. 3).

«Київський некрополь» вперше в історії Києва розповідає про місця, де спочили представники українського письменства. В книзі, яка складається з 3-х розділів і майже 40 позицій, відомості про поховання подаються за хронологією самих поховань і місць, відведених під кладовища. Ця книга – унікальний путівник по тих місцях, де навечно спочили видатні діячі вітчизняної словесності упродовж тисячолітньої історії України.

Рис. 3. Найбільш відомі краєзнавчі праці Л.А. Проценко – «Київський некрополь» та «Пам'ятки Києва, знищені у ХХ столітті»

А в «Пам'ятках Києва ...», які присвячені світлій пам'яті рятівників Софії Київської М. Макаренку, І. Моргілевському, П. Ємцю, зібрані відомості про 254 об'єкти, знищені в Києві впродовж ХХ століття. До цих об'єктів входять культові споруди, громадські будівлі, окремі житлові будинки, пов'язані з історичними подіями або видатними людьми, споруди виробничого і

транспортного призначення, оборонні споруди, мости, сади, парки, оранжереї, кургани, кладовища, окремі, поза межами кладовищ, могили визначних людей, пам'ятки монументальної скульптури, пам'ятки образотворчого мистецтва.

Наведені роботи Л.А.Проценко – унікальні джерела краєзнавчої інформації та потужний чинник подальших дослідницьких і практичних зусиль з пошуку і збереження історико-архітектурних артефактів (продуктів творчої діяльності людини) столиці України. Нагадаємо, що Київ – єдина громада України, де місцеве самоврядування знаходиться під протекторатом виконавчої влади всупереч Європейській хартії. Відновити в Києві повноцінне місцеве самоврядування, чітко розмежувати повноваження Київської міської ради, її власних виконавчих органів та Київської міської державної адміністрації – саме на це спрямований проект Закону «Про місто Київ – столицю України» (№ 2143-3).

Список використаних джерел

1. Дружбинський В. Діагноз: скорботна байдужість. – Газета «Дзеркало тижня», 29 листопада 2003 р.
2. Жадько В.О. Український некрополь : іст. наук. довід. – К. : Жадько, 2005. – С. 271.
3. Квитницький-Рыжов Ю.Н. Некрополи Киева. – К. : МАРІАМ, 1993. – 30 с.
4. Пам'ятки Києва, знищені у ХХ столітті : картосхема / автор спеціального змісту Л.А. Проценко. – К. : Картінформ, 1991.
5. Петренко Г. На Байковому кладовищі закривають склепи. – Газета «Хрещатик», 10 квітня 2009 р.
6. Проценки – українські митці // Мистецтво України : біограф. довідник / упоряд.: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський ; за ред. А.В. Кудрицького. – К. : «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 1997. – 700 с. – С. 493.
7. Проценко Л.А. Київський некрополь : путівник-довідник. – К. : Укр. письменник, 1994. – 334 с.